

Demarkační čára

- Co je to demarkační čára?

- odděluje dvě soupeřící strany nebo státy

- Často se užívá pro oddělení území, která spadají pod kontrolu různých zemí

- Začátkem května 1945, na závěr bojů 2. světové války, se setkali vojáci hlavních spojeneckých jednotek protihitlerovské koalice, Rudé armády SSSR a armády Spojených států amerických na stanovené linii dotyku – demarkační linii. Demarkační čára se týkala i území tehdejšího Československa
- Rudé armády SSSR postupující k Praze z východu a armády Spojených států postupující ze západu
- Linie původně stanovena především z vojensko-technických důvodů
- měla mít čistě vojenský účel

- Původně měla kopírovat západní hranice Československa, ale Američané dorazili k cíli zhruba o týden dřív, takže se linie posunula do vnitrozemí
- Vedla přes Karlovy Vary, Plzeň, České Budějovice

• TROCHA HISTORIE DEMARKAČNÍ ČÁRY Z OBCE VRÁBČE

Okračujeme v líčení historického května roku 1945, kdy nám symbolicky, jako tehdy šefky, rozkvetla po šesti letech okupace a teroru opět svoboda. Školní kronika je pro rok 1945 stále prázdná, v obecní kronice jsou pouze krátké zmínky o tomto historickém květnu, takže opět zbývají osobní vzpomínky. Vráťím se ještě k začátku dubna, kdy přijela do Vrábče jednotka Wehrmachtu, která se ubytovala hlavně ve škole. Tím bylo znemožněno vyučování, které se uskutečňovalo za pěkného počasí na zahradě u Švandů, když přišlo a byla zima, tak někde pod kůlnou nebo ve stodole. I studenti, kteří dojížděli do Budějovic na střední školy, si dvakrát týdně dojížděli do své školy, kde dostávali z každého předmětu úkoly, které museli vypracovat. Toto všechno začátkem května ustalo. U nás v obci nastalo 5. května napjaté ticho. Po návsi chodily ozbrojené hlídky a vojáci třídili materiál. Nefunkční vyvezli za vesnici a výbuchem granátů zničili. Právě tak i dva nákladní automobily na louce ke Dvořákům. V neděli 6. května přistál na pokoseném poli jetele za vesnicí letoun značky "Čáp" s vysokým podvozkem, se kterým odletěl velitel naší jednotky do Prahy pro další instrukce a rozkazy. Když se vrátil, nechal si nastoupit celou jednotku a přečetl rozkaz, že ustoupí do americké zóny, jak se mají chovat a že opuštění jednotky bude posuzováno jako dezerte. Vojáci se hned začali připravovat k odjezdu a některé věci včetně potravin - hlavně cukr - nechávali našim lidem, mimo jiné i kilometry kabelů pro rozvodový elektrický a telefon. V Budějovicích i jinde začaly vznikat tzv. Revoluční gardy. Byly to skupiny mužů, měli nějakou pušku, na rukáve pásku s písmeny RG. Zatýkali německé funkcionáře, ale i Čechy, kteří kolaborovali s Němci. Pokoušeli se i odzbrojit německé vojáky. Někdy uspěli, někdy to dopadlo tragicky - přišli o život, u nás v okolí např. v Nových Homolích. V průběhu několika dní se však jejich činnost zvrhla na rozkrádání zabaveného majetku a jejich označení RG se začalo používat jako "Rabovací Gardy". Já osobně si vzpomínám na jeden případ. Během války jsme si odvykli péči chleba doma a začali si jezdit do Holubova k panu Pavlíšovi. Dováželi jsme k nám mouku, kterou jsme si vozili ze mlýnů. Spočítalo se, kolik bochníků chleba si z toho můžeme odvézt. Kromě toho dostával poukaz na odběr mouky, z níž prodával na listky chleba lidem, kteří neměli samozásobení, a potom to vyučtoval. Začátkem května mě požádal, abych mu přivezl mouku ze mlýna Březi. Tehdy byla doprava odkázána na koňské povozy. V sobotu 5. května rozhlas hlásil Pražské povstání, a to mě pobídlo, abych do Březi jel. Tam jsem byl svědkem povstání i ve mlýně. Přes vátku tam byl dosazen německý ředitel, který zřejmě terorizoval zaměstnance, a ti ho zatklí, ustředili pár na zadek a později dopravili do věznice v Budějovicích. Mouku mi vydali a já s nákladem zajel k nám do stodoly. V pondělí 7. května jsem ji odvázel do Holubova. Jel jsem zkratkou

přes polešil Kobylka a Bora, ale tam jsem narazil na silný oddíl maďarského vojska. Byl zřejmě součástí většího útvaru, který zasáhl na české straně proti Němcům ve Zlaté Koruně. Několik maďarských vojáků při tom zahynulo a pohřbeni jsou na hřbitově v Rájově. Mají tam památník, u něhož kolem 5. května bývá pietní slavnost za účasti maďarského velvyslance. Tehdy jsem se zalekl, že mi mouku rozeberou, ale chovali se spíše přátelsky a mouku jsem v pořádku předal. To už naše jednotka byla na odjezdu a připojila se k nekonečnému proudu prchající německé armády po naší silnici. Loučili se s našimi obyvateli s obavou, co s nimi bude v poraženém a rozbombardovaném Německu. U nás se jim líbilo. Říkali, že tak spořádanou vesnici na svém šestiletém tažení Evropou neviděli. V proudu ustupující armády jsme viděli nákladní i osobní auta, koňské povozy i tanky. Když některé vozidlo mělo poruchu nebo došla nafta, bylo odstaveno mimo silnici. U nás to bylo u přejezdu vlaku pod Chaloupků a na louce proti Nové Hospodě. Když vypověděl službu kůň, tak ho zastřelili a vůz nechali mimo silnici (u nás na Koroseckém kopci). Horší situace byla v Praze. Stále k nám zaznívaly z rozhlasu zoufalé zprávy o pomoci bojující Praze, kde vznikaly barikády, na nichž se zoufali Pražané s nedostatkem zbraní, které si doplnili hlavně dobytím několika vagonů se zbraněmi a nádráží.

Květen '45 - Válka u konce

Vyšší důstojníci a úředníci německých úřadů již dříve odjížděli i s rodinami z Protektorátu. 7. května se rozšířila zpráva, že na Prahu postupuje divize SS od Sedlčan. Zoufalé prosby o pomoc se stále ozývaly. S nadějí vzhlíželi Pražané k Plzni, kterou měli již dobytou Američané. Ale zde se již objevila nepohopitelná situace, totiž závěry Jaltské konference o vytvoření demarkační čáry do-tyku spojeneckých armád, která bude ale v budoucnu znamenat hranici mezi mocenskými bloky. Představené oddíly americké armády byly již v Berouně, ale Rusové nedali souhlas. Měli v plánu, že do Prahy jako první vstoupí Rudá armáda. 6. a 7. května opravdu zasáhli na pomoc Praze Rusové. Ale nebyla to Rudá armáda, byly to divize Vlasovovy armády, které se jako i jinde zapojily do bojů s Němci, kteří je původně vyzbrojili k bojům proti Sovětům. Mělo to být jakési pokání, protože se na ně stále pohlíželo jako na zrádce. Proto se stále stahovaly k Američanům, ale ti je nakonec vydali Rusům a zřejmě byli všichni popraveni. Takže o jejich pomoci Praze se příliš nemluvalo a na nátlak komunistických byla jejich pomoc Praze odmítnuta a Vla-

sovci se zase stáhli na pozice u Zbraslavi. 7. května také přišla zpráva, že po naší silnici prchá budějovické gestapo. Objevily se ná- zory, že by se mohla jejich kolona, ale silně vyzbrojena, zastavit a zatknout. Vhodným místem by mohla být zahrada u hospody na Zastávce, kde by se porážil přes silnici velký strom, ale naši četníci to našťastí lidem roz- mluvili, aby předešli masakru, který by akce určité vyvolala. Podobný pokus byl učiněn v Chlumečku a dopadl špatně. Členové gestapa se po různu rozprchli po Šumavě a Bavorsku, ale všichni byli nalezeni, dovezeni do Budějovic, tam souzeni a popraveni. Někteří např. Wittner spáchali v cele sebevraždu. 7. května podepsali zástupci Wehrmachtu bezpodmí- nečnou kapitulaci, ale některé oddíly stále bojovaly. Poslední výstřely války padly kolem 15. května u Příbrami. 8. května byla roz- hlasem svolána první národní slavnost k přivítání Rudé armády, ale i americké armády, jejichž zástupce jsme mohli vidět na dřípech projíždět Budějovicemi, protože územní rozdělení Československa bylo komplikova- vané. Obsadit je měla Rudá armáda, která přijížděla od Lišova, ale demarkační čára šla ve směru Karlovy Vary - Plzeň - Č. Budějov- ice, takže v první fázi se armády setkaly. Později se demarkační čára vytýčila ve směru Kosov - Vrábče - Lipí až směrem Netolice. U Vrábče šla přes horizont na Ur- bánku a oboustranně osazena hlídkami obou armád. Američané měli odstup, měli stano- vitve v lese u odbočky na Slavčevě, Sověti se usadili přímo na čáře u železničního přejezdu u Chaloupků. V Budějovicích na slavnosti se náměstí zcela zaplnilo davy lidí. U radnice hrála hudba a promluvili zástupci Revolučního národního výboru, který hned 5. května převzal na radnici správu města i okresu. Německý komisař města David spáchal sebevraždu. Těchto sebevražed Němců bylo mnoho, buďto se podíleli na teroru, udávali nebo ze zoufalství, protože se jim zhroutil jejich představa života. Budějovický rozhlas stále vysílal, že Němci se musejí zaregistrovat na Úřadu práce, jinak budou neprodleně internováni. Viděli jsme různé scény násilí, které páchali na Němci členové RG (např. naházení celých rodin do Mlýnské stoky). Členem RNV byl i plukovník František Vávra, který organizoval znovu- zřízení Čsl. armády. Uskutečnil i setkání zástupců americké i Rudé armády v Ka- menném Újezdu k dolažení demarkační čáry. Život se pomalu dostával do mírové dimenze. Zásobování potravinami přetrvávalo ve válečném nedostatku, ale do nové rep- ubliky začaly proudit dodávky UNRA - po- válečné pomoci USA Evropě. V krajských městech byly zřízeny lidové soudy, které při veřejných líčeních odsuzovaly Němce a jejich pomahače k tvrdým trestům. Několikrát byla v Budějovicích provedena veřejná poprava, později byly zakazány. Proti Jižní zastávce byl zřízen sběrný tábor, kde byli inter- venováni zajatci a Němci, z nichž byli vy- bíráni k soudu, vodeni na práce a očekávali svůj odsud do Německa. Přistě zase budeme pokračovat v líčení poválečného života.